

Закон зворотніх зв'язків передбачає специфічні причинно-наслідкові взаємодії, в яких кожен елемент системи виступає і як причина і як наслідок. Крім загальних законів управління в реалізації механізмів управління слід враховувати певні закономірності. Так наприклад, залежність організаційних форм та методів управління від організаційної структури, матеріально-технічної бази та умов; єдність організаційно-методологічних основ на всіх рівнях управління [2, 6, 7].

Висновки. Системний підхід до аналізу проблемної ситуації дозволяє виявити фактори та причини, які призвели до появи проблеми в цілому та її складових частин. Він особливо важливий про виникненні нових проблемних ситуацій, з якими організація раніше не стикалася. Використання системного підходу дозволяє:

- розглянути предмет дослідження як одне ціле, яке складається з багатьох елементів;
- дослідити фінансову безпеку на міждисциплінарній основі з погляду принципів різних теорій;
- дослідити фінансову безпеку в розвитку, у взаємозв'язку елементів механізму управління;
- сформулювати типологію елементів концепції фінансової безпеки механізму управління фінансовою безпекою;
- ефективно управляти фінансовою безпекою з допомогою розробленого інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації механізму управління.

Під механізмом управління фінансово-економічною безпекою можна розглядати сукупність станів та процесів, з яких складається управління щодо протидії небезпекам, загрозам та ризикам. В якості компонентів цього механізму слід розглядати принципи, методи, функції управління, систему управління та прийняття управлінських рішень. Принципи розкривають вимоги, що пред'являються до управління системою безпеки та будуються на системних закономірностях її функціонування. Методи розкривають шляхи протидії виявленим та прогнозованим небезпекам, загрозам та ризикам в конкретних умовах та у визначений термін часу. Також методи відображають безпосередній стан захищеності підприємства.

Список використаних джерел

1. Бабинський А.Ф. Методологія аналізу економічних процесів і управління / А.Ф.Бабинський: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: МАУП, 2003. – 128 с.
2. Колпаков В.М. Теория и практика принятия управленческих решений. / В.М. Колпаков// :Учебное пособие 2 изд. перераб и доп. – К.: МАУП, 2004. – 504с.
3. Мельник Л.Г. Фундаментальные основы развития / Л.Г. Мельник // Сумы: ИТД «Университетская книга», 2003. – 288 с.
4. Сурмин Р.П. Теория систем и системный анализ / Р.П. Сурмин // Учеб пособие. – К.: МАУП, 2003. – 368 с.
5. Мойсеєнко І.П., Шолок О.В. Механізм управління економічною безпекою підприємства / І.П. Мойсеєнко, О.В. Шолок // Науковий вісник національного лісотехнічного університету України: збірник науково-технічних праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.2. – С.141-146.
6. Мойсеєнко І.П. Управління інтелектуальним потенціалом / І.П.Мойсеєнко// Монографія. – Львів, Аверс, 2007. – 304 с.
7. Минаєв Г.А. Культура безопасности организации / Г.А. Минаєв // М.: Институт проблем безопасности, 2005. – 576 с.
8. Мойсеєнко І.П. Напрямки моніторингу фінансово-господарського стану підприємства / І.П. Мойсеєнко // Економіка АПК. Вісник Львівського державного аграрного університету. – Львів, 2003. – N10 (2). – С.330-339.
9. Богданов А.А. Тектологія / А.А. Богданов // (Всеобщая организационная наука): В 2-х кн. – М. – Экономика. – 1989. – 457 с.
10. <http://www.infosecurity.ru/cgi-bin/cart/arts.pl>
11. <http://www.security.ukrnet.net/modules/sections/index.php?op=viewarticle&artid=1221>

УДК 657.1

НАСТЕНКО М.М.,

Вінницький національний аграрний університет,
доцент кафедри організації обліку та звітності, к.е.н.

ГУДЗЕНКО Н.М.,

Вінницький національний аграрний університет,
доцент кафедри організації обліку та звітності, к.е.н.

ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКОВІЙ ПОЛІТИЦІ

Анотація. Проведене дослідження оцінки та її місця в обліковій політиці підприємства, надано пропозиції щодо визнання, оцінки та облікового відображення специфічних об'єктів у бухгалтерському обліку; розглянуто існуючі підходи до організації внутрішнього контролю дотримання положень облікової політики щодо методів оцінки.

Ключові слова: оцінка, облікова оцінка, об'єкти оцінки, справедлива вартість, історична собівартість, облікова політика, фінансові результати.

Аннотация. Проведенное исследование оценки и ее места в учетной политике предприятия, предоставлены рекомендации относительно признания, оценки и отражения в учете специфических объектов, рассмотрены существующие подходы к организации внутреннего контроля соблюдения положений учетной политики в отношении методов оценки.

Ключевые слова: оценка, учетная оценка, объекты оценки, справедливая стоимость, историческая себестоимость, учетная политика, финансовые результаты.

Annotation. The research assessment and its place in the accounting policies of the enterprise, given the proposals for the recognition, measurement and display your specific objects in accounting; reviewed existing approaches to internal control compliance with accounting policies for assessment methods.

Keywords: evaluation, accounting estimates, assessment items, fair value, historical cost, accounting policies, financial performance.

На сучасному етапі практика господарської діяльності підприємств суттєво залежить від впливу ринкових факторів, серед яких концентрація капіталу, конкурентоспроможність виробництва, оперативність, своєчасність і ризик управлінських рішень. В таких умовах необхідно забезпечити можливість посилення обліково-аналітичних функцій в управлінні підприємством, що дозволить оперативно реагувати на зміни умов господарювання, ефективно пристосовувати виробничу систему до умов зовнішнього середовища, знизити економічний ризик і досягти переваг в умовах конкуренції. Удосконалення системи управління передбачає використання раціональної облікової політики, яка повинна включати заходи, спрямовані на удосконалення бухгалтерського обліку. Тому до розробки облікової політики повинні залучатися не лише працівники бухгалтерії, а й інших служб, адже вона є складовою економічної політики підприємства.

Серед питань, які потребують нагального вирішення є проблема оцінки активів, яка повинна відображати їх реальну вартість. Адже саме оцінка визначає склад об'єктів, які підлягають відображенню у бухгалтерському обліку.

Дослідженням особливостей облікової політики та проблем оцінки займається значна кількість фахівців, серед яких С. Голов, Р. Грачова, І. Жиглей, В. Жук, Г. Кірейцев, Л. Ловінська, М. Огічук, В. Палій, В. Пархоменко, Я. Соколов, В. Савчук та інші. Але, незважаючи на велику кількість публікацій щодо даного питання, не вирішеними та спірними залишаються проблеми оцінки окремих видів активів, зобов'язань. Невирішеними залишаються проблеми розробки єдиних методологічних принципів і підходів до оцінки в бухгалтерському обліку та підвищення достовірності інформації фінансовий стан підприємств. Крім того, обрані підприємством підходи щодо застосування того чи іншого методу оцінки об'єктів обліку повинні знайти своє відображення в обліковій політиці. Таким чином, оцінку рекомендовано розглядати не просто в якості грошового вимірника вартості майна, а в тісному взаємозв'язку з обліковою політикою.

Метою статті є дослідження організаційно-методичних положень оцінки в обліку, як елемента його методу, для підвищення об'єктивності та достовірності бухгалтерських даних з метою їх подальшого використання в управлінні господарською діяльністю.

Облікова політика визначається на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». ПБО та інших нормативно-методичних документів з бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Зазначеним Законом облікова політика визначена як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [2, с. 5]. Така складова як визначення процедур для ведення бухгалтерського обліку розширяє можливості облікової політики щодо обґрунтування економічних рішень.

Поняття облікової політики у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках і помилки» трактується як конкретні «принципи, основи, домовленості, правила та процедури, прийняті керівництвом при складанні та поданні фінансових звітів» [1, п. 5].

Дослідження науковців свідчать, що облікова політика підприємства є способом ведення бухгалтерського обліку, обраним підприємством з врахуванням умов його господарської діяльності. Тому для різних видів підприємницької діяльності, галузей та підгалузей господарювання вона матиме свої особливості. Але, при цьому її вихідні положення єдині для всіх суб'єктів господарювання, оскільки орієнтовані на забезпечення можливості стратегічного розвитку підприємства на довготривалу перспективу.

Отже, процес формування облікової політики – це надана законом можливість суб'єкту господарювання самостійно здійснювати у межах правового поля облікову діяльність, яка включає сукупність принципів, методів та процедур здійснення первинного спостереження, аналізу, поточного групування, підсумкового узагальнення фактів господарської діяльності, складання та подання фінансової звітності.

Одним із напрямів досліджень є вивчення можливості врахування в організації облікового процесу соціальної спрямованості бухгалтерського обліку та звітності, що відповідає концепції соціально орієнтованої ринкової економіки як однієї з форм сучасних економічних систем. Соціальна орієнтація (соціальна функція) є відносно новим напрямом розвитку бухгалтерського обліку і часто недооцінюється на практиці через відсутність чіткого трактування як на законодавчому рівні, так і серед науковців. Основні дослідження з даного напрямку проводилися переважно зарубіжними вченими.

Вітчизняна практика обліку соціальну проблематику практично не враховує, оскільки за існуючих підходів неможливо оцінити результат впливу діяльності підприємства на суспільство.

Одним із шляхів вирішення проблеми є розширення кола об'єктів обліку за рахунок виділення соціальних доходів та витрат; відображення в інформаційній системі даних, що дозволяють визначити доцільність та ефективність таких витрат, рівень соціальної відповідальності підприємства. Соціалізація облікового процесу є об'єктивною необхідністю в умовах активного запровадження пенсійної реформи та медичного страхування, в результаті чого держава «перекладає» частину своїх функцій по соціальному забезпеченню на самих громадян, які основний дохід отримують у формі оплати праці.

Реформи передбачають активну участь працедавців у розвитку недержавного пенсійного та медичного страхування, що вимагає додаткових витрат і забезпечення можливості їх відображення на рахунках обліку суб'єктів господарювання.

Соціальна спрямованість обліку повинна враховуватися на етапі його організації та знайти належне відображення в обліковій політиці, враховуючи його специфічні особливості та об'єкти, серед яких витрати на екологію, соціальна реклама, людський капітал тощо. Невирішеною залишається проблема оцінки цих об'єктів, адже не завжди є можливість визначити реальну вартість інтелектуального капіталу, витрат на зменшення шкідливих викидів, що може виступати інструментом маніпуляції розміром прибутку, який є джерелом додаткових соціальних гарантій працівників підприємства. Ще важче розрахувати ефективність таких витрат і обґрунтувати їх зв'язок з господарською діяльністю, що є обов'язковою вимогою Податкового кодексу.

Одним з дискусійних питань є склад та оцінка елементів соціальних витрат, тому доцільно проаналізувати, які показники можна використовувати на основі даних фінансового обліку і які перетворення слід провести, щоб отримати необхідні дані.

Частково соціальні витрати можуть покриватися за рахунок резервів підприємства. Тому необхідно розробити механізм резервування коштів, створивши за рахунок прибутку резерв на покриття таких витрат. Не має також чітких уявлень про форму та зміст звітності, яка відображатиме вищенаведені об'єкти, адже вони повинні відображатися не лише у звіті про фінансові результати, а й в інших звітних формах.

Отже, узагальнюючи вищенаведене можна зазначити, що проблеми використання оцінки при відображенні об'єктів обліку обумовлені особливістю національної облікової системи, впливом економічних факторів, необхідністю пріоритетного врахування інтересів власників, виділенням специфічних облікових об'єктів.

Існуючі розбіжності в концепціях оцінки зумовлені неоднозначним трактуванням категорії вартості в економічній теорії, що в бухгалтерському обліку реалізується у протиставленні оцінки за історичною собівартістю і ринковою ціною (справедливою вартістю). Поняття «справедлива вартість» теж залишається досить суперечливим, оскільки величина справедливої вартості залежить від суб'єктивних оцінок та ситуації на ринку, яка постійно змінюється. Тому достовірність оцінки за ринковою ціною залишається під сумнівом. Ринкова оцінка не заперечує оцінки за собівартістю, а надання переваги одній із них та ігнорування іншої призводить до спотворення окремих характеристик діяльності підприємства.

При характеристиці ролі та значення оцінки в обліку слід звернути увагу на можливість співіснування різноманітних підходів і методів оцінки, адже єдина її концепція так і не розроблена. Причина відсутності єдиного підходу до оцінки «типових» об'єктів обліку пов'язана в першу чергу з тим, що облік та звітність формується з позиції власника. Користувачами узагальнених у звітності облікових даних виступають інвестори, кредитори, держава в особі її органів і, як правило, їх інтереси не співпадають. Кожен із користувачів намагається внести своє бачення стосовно вартісного відображення об'єктів обліку, тому до нині відсутня єдина класифікація оцінок, механізм застосування оцінки за справедливою вартістю та внутрішнього контролю за правильністю використання оцінок в обліку, єдина методика оцінки різних видів капіталу (в т.ч. інтелектуального, екологічного), інвестиційної нерухомості та біологічних активів.

Для вирішення окреслених проблем в першу чергу слід визначитися з трактуванням основних економічних категорій, що стосуються оцінки, та привести їх у відповідність до національних стандартів обліку та нормативних документів таким чином, щоб цим самим сприяти зближенню бухгалтерського та податкового обліку, започаткованого Податковим кодексом. Адже саме неоднозначність у трактуваннях основоположних понять спричинила виділення різних видів обліку. Облікову термінологію слід привести у відповідність до міжнародних стандартів обліку та оцінки.

Наступним кроком є розробка та запровадження для всіх суб'єктів господарювання єдиної класифікації оцінок, які повинні враховувати галузеву специфіку діяльності. Оскільки теоретичні підходи до класифікації оцінок суттєво відрізняються залежно від позицій дослідників стосовно видів оцінки, при розробці єдиної класифікації необхідно враховувати економічну сутність оцінки.

Варіативність методів оцінки зумовлена функціями бухгалтерського обліку для конкретного підприємства та потребами користувачів бухгалтерської звітності.

Найбільш гостро проблеми оцінки проявляються в процесі формування облікової політики оскільки при вартісному вимірюванні об'єктів обліку необхідно обрати найбільш оптимальні методи оцінки, проаналізувавши при цьому її вплив на вартість майна і зобов'язань, фінансові результати суб'єкта господарювання. Для раціональної організації обліку необхідно в наказі про облікову політику зазначити пріоритетні методи оцінки його об'єктів, що відображають їх реальну вартість. Оскільки оцінка, відображена в обліковій політиці, дає можливість відобразити вартість об'єктів обліку у грошовому виразі, вона опосередковано впливає на показники всіх форм та видів звітності, в певній мірі визначає рівень достовірності та об'єктивності звітних даних, можливість їх використання в процесі аналізу та управління. Обґрунтований вибір методів оцінки сприяє неупередженому й об'єктивному представленню фінансового стану.

Більшість суб'єктів господарювання схильються до оцінки об'єктів за справедливою вартістю при створенні підприємства (для визначення вартості внесків засновників), страхуванні (оцінка майна, яке є об'єктом страхування), реорганізації (визначення вартості підприємства як цілісного майнового комплексу, активів при об'єднанні та злитті). Оцінка за справедливою вартістю найбільш виправдана при визначенні вартості майна підприємства, що проходить процедуру ліквідації, оцінки об'єктів оренди при здійсненні операцій з інвестиційною нерухомістю, нематеріальними активами в частині визначення величини інтелектуальної вартості та інших нематеріальних активів, що важко оцінити за рівнем понесених на їх отримання витрат. Сумнівними на нашу думку є застосування справедливої вартості щодо оцінки біологічних активів та операцій по їх біологічному перетворенню.

В цілому стосовно інших об'єктів обліку (враховуючи економічну сутність справедливої вартості) її застосування суперечить принципу історичної (фактичної) собівартості в бухгалтерському обліку. Ми вважаємо, що оцінка за справедливою вартістю має суб'єктивний характер і величина вартості об'єкта оцінки буде залежати від суб'єктивних суджень експерта, який її проводить. Адаже до нині у вітчизняній практиці відсутній механізм розрахунку справедливої вартості.

Суб'єктивізм розрахунку справедливої вартості зростає з обмеженням можливості визначення ринкової вартості та необхідністю застосування професійного судження при розрахунку цінності об'єкта з позиції його участі в генеруванні майбутніх доходів. Найбільш суб'єктивною є оцінка, яка передбачає визначення прибутковості активу.

У поточній діяльності застосування справедливої вартості при проведенні періодичних переоцінок, для відображення у звітності активів з урахуванням резерву, при визначенні вартості об'єкта застави, для оцінки активів при їх внесенні в капітал підприємства.

Ми поділяємо погляди проф. Я.В. Соколова, який критикуючи оцінку за справедливою вартістю зазначає, що «введення в СНД справедливої вартості тільки різко збільшить ризик прийняття управлінських рішень, перш за все, збільшить ризик у вирішенні питань, пов'язаних з охороною власності підприємств. Відмова від документального оформлення фактів господарського життя і навіть не надання бухгалтеру права, а визначення йому обов'язком облік активів за справедливою, а, по суті, за довільною ціною, тільки відкриває зелене світло для розтрат і розкрадань» [3, с. 340].

На нашу думку, при використанні методів та прийомів оцінки необхідно враховувати кінцеву мету – для чого вона здійснюється, адже оцінка може застосовуватися не лише для вартісного вираження об'єктів обліку, а й для їх якісної характеристики. Якщо оцінка застосовується в обліку для формування та узагальнення даних про господарські операції, то вважаємо раціональним використовувати підхід, за яким оцінка базується на поетапному врахуванні всіх документально підтверджених витрат, пов'язаних з отриманням об'єкта оцінки. Якщо мета оцінки прогностична, то доцільно використовувати справедливу вартість, яка враховуватиме специфіку зовнішніх та внутрішніх факторів діяльності підприємства. Також необхідно врахувати місце об'єктів оцінки в господарській діяльності підприємства: якщо придбаний актив планується використати в господарському процесі (виробництво, надання послуг, адміністративні потреби), то його доцільно оцінювати виходячи з витрат на отримання такого активу; якщо ж цей актив буде використаний в якості товару – то його оцінка можлива за ринковою ціною, що виражатиме справедливу вартість.

Застосування категорії «справедлива вартість» у бухгалтерському обліку є дискусійною через її вплив на достовірність показників фінансової звітності. В умовах постійної загрози економічної кризи ситуація загострюється через зростання кількості збиткових підприємств, що знаходяться під загрозою банкрутства. Також не виключені умисні маніпуляції з оцінкою, що призводять до заниження суб'єктами господарювання бази оподаткування і в результаті – до зниження податкових надходжень до бюджету.

Застосування справедливої вартості є неоднозначним для суб'єктів господарювання, що зобов'язані оприлюднювати звітні дані, підтверджувати їх аудиторськими висновками. Викривлення звітної інформації, що базується на даних обліку, значно ускладнює управлінський процес.

Оцінка за так званою справедливою вартістю може використовуватися для оцінки ситуації керівництвом і власниками фірми, але як додаткова міра, в окремих формах управлінської звітності для пояснення окремих явищ і процесів, що враховують специфіку діяльності підприємства (його структурних підрозділів) та дозволяє розкрити об'єкт оцінки одночасно з різних позицій (як об'єкт фінансових інвестицій, як об'єкт застави тощо). Розмір власного капіталу суб'єкта господарювання, який застосовує справедливу оцінку активів, може виявитися штучно завищеним.

Для використання оцінки за справедливою вартістю необхідною умовою є наявність активного ринку, але він може бути обмеженим або взагалі відсутнім. При такій ситуації визначення справедливої вартості здійснюється на основі прогнозів дисконтованих надходжень і платежів грошових коштів, що базуються на чинних договорах. Зрозуміло, що така оцінка буде надто наближеною і залежатиме від вибору коефіцієнта дисконтування – безризикової ставки або ставки, зваженої на ризик, який враховує ступінь невизначеності у відношенні до розміру й термінів надходжень і платежів грошових коштів. Якщо використовувати для визначення величини справедливої вартості різні коефіцієнти дисконтування, то в результаті отримаємо різні величини вартостей.

Отже, справедлива вартість має свої переваги і недоліки, які призводять до неможливості її застосування в якості самостійної оцінки активів та зобов'язань. Враховуючи її позитивні сторони рекомендуємо застосовувати оцінку за справедливою вартістю в якості доповнення до інших способів оцінок, передбачивши способи її використання в обліковій політиці підприємства. Для формування звітних статей необхідно використовувати оцінку за історичною вартістю, яка може бути перевірена та документально підтверджена, використовуватися в процесі контролю. Оцінка за собівартістю забезпечує дотримання принципу відповідності доходів і витрат; є

зрозумілою і зручною в частині витрат на ведення бухгалтерського обліку і забезпечує зрозумілість і достовірність бухгалтерських даних.

Найбільш суттєвий вплив оцінка має на фінансові результати, тому за рахунок облікової політики є можливість маніпулювати показниками фінансових результатів, а отже, відповідним чином визначати економічну й соціальну ефективність його діяльності. Облікова політика за рахунок оцінки виступає інструментом впливу на фінансові результати в частині оцінки необоротних активів, виробничих запасів та дебіторської заборгованості. Вплив на величину фінансових результатів здійснює такий інструмент, як переоцінка необоротних активів. До елементів облікової політики, які здійснюють впливу на фінансові результати, також відноситься метод списання запасів, метод оцінки поточної дебіторської заборгованості та нарахування резерву сумнівних боргів.

На результат діяльності впливає метод списання запасів, швидкість їх обороту, обґрунтований розподіл витрат між вартістю активів та собівартістю реалізованої готової продукції, виходячи з принципу обачності та нарахування і відповідності доходів та витрат.

Специфіка використання оцінки проявляється в тому, що національні П(С)БО дають можливість вибору альтернативних варіантів оцінки, які залежно від умов можуть змінюватися в процесі зміни облікової політики.

Узагальнюючи результати проведених досліджень слід зазначити, що суб'єкти господарювання повинні більш відповідально відноситися до формування облікової політики в частині застосування методів оцінок, які впливають на вартість активів, склад витрат, їх величину, розмір фінансових результатів. При виборі методів оцінки активів та зобов'язань на етапі організації обліку слід врахувати, що оцінка всіх об'єктів за справедливою (ринковою) вартістю може призвести до викривлення облікових та звітних даних. Тому пріоритет повинен надаватися оцінці за історичною собівартістю, а справедливу вартість варто використовувати як доповнення до інших способів оцінок.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки http://www.minfin.gov.ua/document/92422/МСБО_8.pdf.
2. Пархоменко В. Річна фінансова звітність підприємства / В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 1. – С. 3–20.
3. Соколов Я.В. Международные стандарты и мы / Я.В. Соколов // Антология учётной мысли. Из истории бухгалтерии / сост. Д.В. Медведев. – М.: Экономистъ, 2006. – 352 с.
4. Соколов В.Я. Оценка по справедливой стоимости. / В.Я. Соколов // Бухгалтерский учет. – 2006. – № 1. – С. 50-54.

УДК 339.92

ПЕТРАШКО Л.П.,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»,
кафедра міжнародного менеджменту, к.е.н., доц.

ТИПОЛОГІЯ ЕТИЧНИХ ПРОБЛЕМ ГЛОБАЛЬНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

Анотація: Уточнені та систематизовані класифікаційні підходи до визначення типології етичних проблем глобального бізнес-середовища: етичні проблеми макrorівня, етичні проблеми взаємовідносин компанії і зовнішнього середовища, етичні проблеми внутрішнього середовища компанії в контексті моральних векторів. Проілюстровано кросс-культурну багатовекторність сприйняття етичних проблем в бізнес колах світу.

Ключові слова: етика бізнесу (ділова, корпоративна етика), етична проблема глобального бізнес-середовища, моральні вектори етичних проблем.

Аннотация. Уточнены и систематизированы классификационные подходы к определению типологии этических проблем глобальной бизнес среды: этические проблемы макроуровня, этические проблемы взаимоотношений компании и внешней среды, этические проблемы внутренней среды компании в контексте моральных векторов. Проиллюстрировано кросс-культурную многовекторность восприятия этических проблем в бизнес-кругах мира.

Ключевые слова: этика бизнеса (деловая, корпоративная этика), этическая проблема глобальной бизнес-среды, моральные векторы этических проблем.

Abstract: This academic paper refines and systematizes the following classificational approaches for determining the typology of the ethical problems of the global business environment: macro level ethical problems, ethical problems of the relations between companies and their external environment, internal ethical problems of the companies in the context moral vectors. The author also illustrates the cross-cultural multi-vectorial perception of the ethical problems in the business communities of the world.

Keywords: business ethics (business, corporate ethics), ethical problem of global business environmental, moral vectors of ethical issues.